

24

4

P. 1.

AXIOMATA PHILOSOPHICA,
 QUIBUS
R A T I O,
 PRINCIPIUM JURIS
 NATURÆ

UNUM, ADÆQUATUM, EVIDENS,
 ET INDEMONSTRABILE

SISTITUR

AB

ANDREA SCHOTTO
 DANTISCANO.

M. ANTONINUS ad se ipsum L. IV. §. 13.

*Ratione præditus es? Sum. Cur ergo ea non uteris? hæc
 enim si, quod suum est, fecerit, ecquid est amplius, quod
 requiras?*

Fc 2641

LIPSIÆ,
 LITERIS BREITKOPFIANIS.
 M DCC XXXI.

5

ALPHOMATA THEOSOPHICAL

OPUS

R A T I O

PRINCIPUM LIBRI
NATURAE

LIBRI ADIUTUM LIBRI

KONFRIED
UNIVERS.
ZVHALIE

ANDREA SCOTTI

DANISGANO

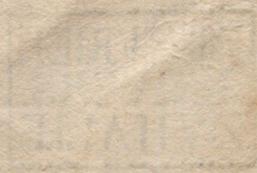

M. Antonius de Republica
Lipsiae
Lipsiae
Lipsiae

LIPSIÆ

LITERIS BREITKOPFIANIS

M DCC XXXI

INCLUTÆ
REIPUBLICÆ DANTISCANÆ
SENATUI
SPLENDIDISSIMO:
ILLUSTRI
DOMINO
BURGGRABIO REGIO,
PER-MAGNIFICIS, MAGNIFICIS,
GENEROSIS, MAXIMEQUE
STRENUIS
DOMINIS, DOMINIS,
PRÆSIDII,
PRÆ-CONSULIBUS,
ET
CONSULIBUS,
MÆCENATIBUS OMNI SUBMISSIONIS
CULTU SUSPICIENDIS.

NEC NON
NOBILISSIMIS, AMPLISSIMIS,
ATQUE CONSULTISSIMIS
DOMINIS, DOMINIS,
DICASTERII PRIMARIÆ
CIVITATIS
SENIORI,
CON - SENIORI,
AC RELIQUIS
ASSESSORIBUS,
PATRONIS ET EVERGETIS
NULLA NON OBSERVANTIA
ÆTERNUM COLENDIS.

V I R I,
ILLUSTRIS,
PER-MAGNIFICI, MAGNIFICI, GE-
NEROSI, MAXIMEQUE STRENUI;
NEC NON
NOBILISSIMI, AMPLISSIMI,
ATQUE CONSULTISSIMI.

N Unquam non singularis Gratiae,
qua VOBIS, PATRES PA-
TRIAE, Dissertationi de MAN-
DATARIO MANDATUM EXCE-
DENTE, in cuius ventilatione, Studia jamjam
aggressurus Academica, Respondentis subibam
vices, interesse placuit, lætabundus recordor.
Hoc etenim iuvat, & melli est, ad MÆCENA-
TES memori si mente recurro. Tantum tamen
abest, ut Humanitas VESTRA illis se limiti-
bus circumscribi passa fuerit, ut indies absens
etiam nova Benevolentiae insignis expertus sim
Testimonia. Subsidia a VOBIS, LITERA-
TORUM TUTORES, in Academia hacce
manu mihi exhibita largissima, non interruptum
demonstrabant Patrocinium. Eadem Subsidia
in præsentis humeris meis reddendarum rationum
imponunt onus. Onere hoc, si tale nominandum,
Axio-

*Axiomata præsentia Philosophica quadantenus
me liberatura confido. Naturalem ea tangunt
Jurisprudentiam; ad cuius indagationem ea po-
tissimum me movit ratio, quod, Jus civile ex
præceptis fluxisse naturalibus, sit in propatulo.
Aquam cribro hauriunt, Juris naturalis præ-
cepta sine principio perlustrantes. Principii
itaque constitutionem primitiis laborum meorum
reservavi. Hasce primitias **VOBIS, PATRES
PATRIÆ**, ea, qua par est, offero humilitate,
ne, tot tantisque provocatus Beneficiis, ea vel
dissimulare, vel non agnoscere videar, quorum
alterum ingratitude, alterum foret stuporis.
Accipite easdem, nec indignamini, quod insigne
illis decus **TANTORUM VIRORUM**
præfixo accesserit Titulo. Permittite præterea,
ut **VOBIS, PATRES CONSCRIPTI**,
de anno pene ex hausto, nec non de die, anno
redeunte festo, debita submissione gratuler. Ad-
dite & hanc Beneficii notam, ut de ulteriori Pa-
trocinio sibi gratulari queat*

TANTORUM NOMINUM

Cliens obsequiosissimus

AUTOR:

AXIO-

AXIOMATA PHILOSOPHICA
DE
RATIONE, PRINCIPIO JURIS NATURÆ
UNO, ADÆQUATO, EVIDENTI, ET INDE-
MONSTRABILI,

§. I.

Homo præditus est anima. Quæ-
cunque cognoscuntur, vel ad Entia com-
posita, vel ad simplicia referri poterunt. Illa
vocantur, quæ partibus constant; hæc,
quæ iis destituuntur. Partibus constat
materia. Spiritus, cum simplex sit, ma-
teriam non agnoscit. Hic itaque dicitur Ens materiæ ex-
pers. Homo in se ante actiones, quandam ad illas inclina-
tionem sentit, quam tamen actionum antecessit considera-
tio. Motus hos internos, materiale enim cogitationum est
incapax, ad spiritum referre oportet. Hunc Spiritum ani-
mam nominamus, quam in omnibus hominibus naturali-
ter esse deprehendimus. Anima definitur a nobis, quod
fit Spiritus, ratione atque voluntate sese exerens. *

A 2

* Audio

AXIOMATA PHILOSOPHICA

* Audio objicientes : Spiritum a nobis cum anima confundi. Cel. enim WOLFFIUS *Metaph.* §. 896. eadem differentia specifica utitur in definitione Spiritus. Sed contrahant frontem ad-versarii, imitenturque Catonem ; nullam in philosophicis agnosce-re dictaturam, atque solum rationis dictamen sequi, & nobis lice-bit. Forsitan mente nostra distinctius exposita mitius judicabunt. En illam. Corpus est materiale. Spiritus Ens materiæ expers. Nil itaque vetat, quo minus Spiritum materiæ contradistinguanus. Prouti vero materia datur crassa & subtilis, ita in Spiritu, licet im-materialis sit, eandem distinctionem cum aliis assumimus, atque inter eius species constituimus animam, de cuius spiritualitate ne-mo facile dubitaverit. Putat equidem Dn. WOLFFIUS §. 898. *ex eo, si scilicet Spiritum dicamus omne id, quod expers est mate-ria, necessario hoc oriturum esse inconveniens, ut animas bruto-rum, & monades Dn. LEIBNITII Spiritus vocare oporteret.* Sed respondemus: animæ brutorum, & monades Leibnitianæ aut materiales erunt, aut immateriales. Sin illud, quod tamen rejicit, accensendæ erunt materiæ. Sin hoc, quæ eius est sententia, pro-uti patet ex §. 75. 114. 127. 599. & 921, Spiritui adnumerabuntur crassiori. Nostri instituti ratio disquisitionem ulteriorem immate-rialitatis monadum non patitur, hinc rationem potius suppeditabi-mus, cur definitionem hanc animæ dederimus. Animæ homi-num tribuitur immortalitas, negatur animis brutorum c. tr. §. 926. Differentia harum animarum ponitur in eo, quod tantum huma-næ ratione & voluntate gaudeant §. 892. imaginatio enim, sensa-tio, memoria & sensualis cupiditas animis brutorum conceduntur. §. eod. Fortius itaque solis animis hominum immortalitatem asse-ri posse, nobis videbatur, si præsentī definitione adhibita non Spiri-tus, qui potest esse crassior, sed anima brutis prorsus negetur.

§. 2.

Anima ratione atque Voluntate se exerit.
 Nonnullos in hominē ante actionem motus dari diximus
 §. 1. qui motus accurate observantibus eius deprehenduntur
 successione, quod præcedat representatio boni, sequatur
 eius

eius acceptatio. * Ille motus Ratio, hic appellatur Voluntas. Ratio est effectus animæ, voluntatem determinans per representationem boni. Voluntas autem: Effectus animæ arripiens representationem boni per rationem factam.

* Eadem nobiscum fere sentit HOBBIUS *de Cive c. 5. §. 1.* ubi: *Manifestum est per se, actiones hominum a voluntate, voluntatem a spe & metu proficisci.* In eo tantum recedit, quod nostra ratio ipsi nominetur spes & metus. Hypothesi suæ, mutuo scilicet metui his inservire volebat, atque ideo causam moventem cum ipso motu voluntatis confundebat. Producit equidem ratio spem & metum in voluntate, non tamen ipse spes vel metus Voluntatem determinant.

§. 3.

Ratio est Effectus animæ. Homo anima est præditus. §. 1. Hanc ratione sese exerere motus interni nos docent, qui, licet tantæ sint velocitatis, ut plerumque fugiant minus accurata intentione pensitantem, * negari tamen nequeunt. §. 2. Si vero anima ratione sese exerit, rationem etiam animæ effectum esse oportebit.

* Facillime resolvi potest argumentum illorum, qui rationem antecedere ex hoc fundamento negant, quod maxime exiguum temporis spatium determinationem voluntatis & ipsam intercesserit actionem. Cum enim motus in materia eximium velocitatis attingere queat gradum, quod observamus in agilibus Saltatoribus atque petauristis, quorum motus nostros fere oculos fugiunt, quando sæpius repetitis actibus habitum sibi quendam acquisiverunt; multo magis in Spiritu, quem Thales velocissimum, v. *DIOG. LAERTIUS de vit. Philos. Lib. 1. segm. 35.* & *SENeca* sideribus velociorem *lib. 2. de benef.* nominarunt, id concedendum erit, ubi gravitas particularum tantum non obstat velocitati. Concedimus momentum considerationis non semper penetrari posse, negamus tamen ex eo fluere, quod ratio non præcesserit, & hæc negatio fundatur in experientia petita ab indaga-

tionē nostrī eo tempore instituta, quo determinatio nondum subitanea evaserat.

§. 4.

Ratio bonum repræsentat. Omnis homo sibi conciliatur, atque perfectionem suam quocunque modo promovere satagit; hinc contraria huic perfectioni declinat, cum iis intentio eiusdem destruat: arripit Bonum, quod statum illius perfectiorem reddit. Contrariatur naturæ hominis, ut plenissime convictus deteriora sequatur. In quavis actione enim causa quadantenus excusans deditur, quæ, licet pravum eliciat effectum, speciem tamen boni mentitur. Hæc non nisi judicando detegitur; judicare vero est actus rationis: ipsa ergo ratio bonum repræsentat. Bonitas tamen illa & malitia non ipsis actionibus inhæret, cum ea ratione omnibus eandem actionem bonam, eandem malam esse oporteret, cui adversatur experientia.*

* Notissima est opinio Scholasticorum de perfectitate actionum, quam impugnarunt *ALBERTI* in *Comp. I. N. orthod. Theol. conform. P. 1. c. 1. §. 42.* *PUFFENDORFF* in *I. N. & G. l. 1. c. 2. §. 6.* & *Dn. THOMASIUS* in *Jurispr. Div. l. 1. c. 2. §. 74. seqq.* Foverunt *STRIMESIUS* in *Epicrisi §. 3--11.* *GROTIUS* in *Jure B. & P. proleg.* & ad hunc Commentatores *OSIANDER*, *HENNIGES* &c. *Dn. LEIBNITIUS* in *denen Monatbl. Auszügen von Ao. 1700. no. 4. §. 41.* Nos, illam Scholasticorum perfectitatem locum habere non posse, vel ex his rationibus persuasi sumus. Primo enim actiones mutantur a circumstantiis, quæ petuntur ex persona, loco, tempore, & similibus. Sic reddere depositum, actio bona; si gladium vero furenti, aliam quamcunque rem in conspectu plurimorum, vel alicui, alias eo tempore meditati oras, tradiderim, actio evadet mala. Cum vero hæc actio semel bona; semper & ad semper secundum loquelam Scholasticorum bona sit, necesse. Secundo: Exempla etiam gentium docent, actionem ungi turpem alii fuisse honestam. Sic Magis.

gis; *LAERTIUS lib. 1. segm. 7.* imo ipsis Persis legitimum erat, misceri filiabus, quod græcis nefarium existimabatur. Masagetæ uxores habebant communes: Græci eam communionem detestabantur. Cilices latrociniis: Græci non gaudebant. *Id. lib. 9. S. 83. 84.* Ægyptii nubunt Sororibus *DIOD. SICULUS l. 1. hist.* has nuptias aliæ gentes damnant. Multorum populorum latrocinia approbantium exempla cumulata videtis ap. *PUFFENDORFIUM l. 2. c. 2. §. 10.* De gentibus in genere quoad iustitiam actionum differentibus v. *SEXTUS EMPYRICUS Pyrrhon. Hypotyp. l. 3. c. 24.* & *EUSEBIUS in præparat. Evangel. l. 1. c. 4.* Hoc tamen, posita actionum perfeitate fieri non potuisset. *Quomodo enim ignis, habens natura vim calefaciendi, non alios quidem calefacit, alios vero frigefacit, & quomodo nix frigefaciens non alios frigefacit, alios vero calefacit, ita, quod natura bonum est, omnibus debet esse bonum, & non aliis quidem bonum, aliis vero non bonum,* satis nervose scribit *EMPYRICUS l. u. adv. Ethicos. c. 3.*

§. 5.

Ratio Voluntatem determinat per repræsentationem boni. Deprehendimus in anima inclinationem ad actionem. §. 1. inclinatio illa vocatur Voluntas. §. 2. Homo perfectioni studens bonum adpetit, non potest vero adpetere, nisi bonum illud fuerit repræsentatum, quod facit ratio. §. 4. Voluntas itaque determinatur a ratione.*

* *CARTESIUS* hunc ordinem infractus iudicium tribuit voluntati, de quo tamen probe observat *DN. THOMASIUS in Fund. J. N. & G. l. 1. c. 1. §. 97.* illum hac ratione confundere actus Voluntatis atque intellectus. Alienum quidem errorem egregie denudavit Vir ille doctissimus: Ipse tamen *d. l. c. 3. §. 12.* præiudicium, *intellectum dirigere voluntatem in appetitu boni malive,* & *c. 1. §. 96,* errorem nominat, *rationem normam prescribere voluntati, & hanc eius dictatum sequi.* Sed fefellit forte Eundem velocitas determinationis, de qua vid. *not. ad §. 3.*

§. 6.

§. 6.

Ratio non solum verum bonum repræsentat, sed etiam plerumque bonum apparens. Studium perfectionis bonum nos apprehendere jubet. §. 5. Ex actione quavis bonum aliquod commissione vel omissione in nos redundat. Si enim actio commissa prodest, non potest non omissa obesse, cum neglecta utilitas jam malum sit. Ut itaque commodum aliquod ex actione percipiamus, probe indagandæ erunt circumstantiæ, namque ex his totius actionis bonitas vel malitia dependet. Hæ circumstantiæ & lynceos sæpius effugiunt oculos, sæpissime vero homines illos, quorum ratio altiori non adsuefacta est indagini. Evenit hinc committi actionem aliquando, in qua, detecta prius circumstantia, detegitur malum. Distinguitur ex hoc fundamento bonum in verum * atque apparens. Illud adest: quando eventus repræsentationi respondet, & nullæ circumstantiæ, perfectionem hominis impediens, existunt. Hoc, ubi contrarium deprehenditur.

* In tantum sane ratio nostra post lapsum corrupta non est, ut non aliquando verum ab homine arripi possit bonum. Hæ sunt reliquiæ imaginis illius divinæ. Potissimum tamen proh dolor! apprehenditur apparens, quod evitari poterit, si mature solidiori adsueciamus ratiocinationi, nec fugitivo oculo perlustremus circumstantias. Hæ enim neglectæ malum, sive quod idem est, bonum producant apparens.

§. 7.

Bonum datur & generale & speciale. Prouti in omnibus hominibus convenientem non repereris faciem, ita & cogitationes hominum diversas esse, & quot capita, tot sensus dari, perpetratae produunt actiones, ipsaque testatur experientia. Alius enim Scientiam, alius voluptates,
alius

alius opes, alius quærit honores, eaque velut speciale aliquod bonum accipit. Sed in eo consentiunt omnes quod optent perfectionem. §. 4. Hic communis consensus bonum constituit generale, nominatum a Philosophis summum. *

* Diversitas ingeniorum nec in ipsa Summi Boni constitutione latitare potuit, quod CICERONI *lib. 2. de Fin. Bon. & Mal.* hæc verba extorsit: *Sic diversas inter se Socratici de isto fine sententias habuerunt, ut, quod vix credibile est, unius Magistri potuisse facere sectatores, quidam Summum Bonum esse dicerent Voluptatem, sicut Aristippus, quidam Virtutem, sicut Antisthenes. Hactenus Cicero. STILPO mentem nullis passionibus obnoxiam. v. STANLEJI Hist. Philos. in Stilpone P. 3. c. 2. DEMOCRITUS ἐὺδουλοῦν. LAERTIUS L. IX. Segm. 45. EPICURUS voluptatem. GELLIUS lib. IX. Noct. Att. c. 5. STOICI virtutem. CICERO I. de offic. EUCLYDES simile & idem semper. LACTANTIUS immortalitatem. v. LACTANTIUS L. III. Inst. div. c. 12; Summum constituerunt bonum. Et ne multorum adlegatione nauseam excitem, adiri poterit AUGUSTINUS l. XIX. de civ. Dei. c. I. ubi ex Varrone 288. Sectæ de Summo Bono possibiles citantur. Accuratius omnes illas opiniones perlustrantes, cognoscent, eas nil nisi perfectionem humanam inculcasse, quam Summum itaque appellitare Bonum, haud erit abs re.*

§. 8.

Domina per rationem introducta. Nisi homines subito e terra fungorum more exortos fingamus, regressus docebit, aliquando exiguum tantummodo hominum extitisse manipulum, quem ad unum postmodum par reduci posse, dubium non est. Sed crescebant homines, & iis multiplicatis ratio distinctionis Dominiorum utilitatem ostendit. Pertinet ad perfectionem, cui homines student

B

§. 4.

§. 4. sui conservatio. Hæc sine rerum usu obtineri nequit. Res itaque occupandæ erant. Cum tamen primis temporibus vix homines rebus sufficerent, dominia prius rerum majori hominum numero existente invaluerunt. Tum enim alii rebus occupatis inhiabant, easque, possessori invidentes, * vi eripere conabantur. Sed pœnam injustæ aggressionis in Servitutem adacti luebant, atque familiam ex ascendentibus & descendentibus prius formatam Servis adaugebant. Non negamus, Patresfam. ope eorum Servorum postea alios jugo subdidisse. Hoc tamen adjicimus, bonum verum fuisse occupationem feliciter defensam, apprensens, invasionem, quam molestum excepit Servitutis jugum.

* Ex hoc fonte probabilius nobis visum est, haurire scaturiginem servitutis, quam ex inopiæ atque abundantiae rivulis. Invidia enim hominis quasi comitatur naturam, cum inopia primis temporibus supponi nequeat. Hoc servitutis genus naturale agnoscimus, Servos vero natura dari vix ac ne vix quidem persuaderi possumus, nisi servitutem deducere velis ex dominio affectuum, quando aliquis secundum LACTANTIUM L. V. c. 18. captivus ducitur a vitis. Egregie Servorum natura nullitatem ostendit H. L. WERNHERUS *Diff. de equalitate Hominum in Statu naturali* quam videtis in J. B. WERNHERI *Analectis J. N. & G.* add. GROTIUS L. II. c. 22. §. 12. & L. III. c. 7. §. 1. THOMASIVS in *Jurispr. div.* L. II. c. 4. §. 17. ZENTGRAVIUS circa locum ARISTOTELIS *Polit. L. I. c. 2.* unde potissimum hæc Servitus natura talis depromitur, monet, explicandum eum esse secundum mentem Philosophi, de servienti aptitudine & servili ingenio, non autem de eo, quod Jus Nat. fancit tr. *de orig. ver. & oblig. Juris G. art. 6. §. 6. p. 249.* junge CICERONEM in *Paradoxis.*

§. 9.

Post Dominiorum introductionem homines coivere in Societates. Hactenus familias singulas

las consideravimus, nunc ulterius gradiendum erit. Ad perfectionem hominum etiam pertinebat, ut secure viverent, nec ex aliorum invasionibus metum conciperent. Multis autem in possessione alienarum opum, vi licet atque injuria extortarum, bonum constituentibus, quod, ob representationem boni apparentis a ratione suppeditatum §. 6. facillime contingebat, dominia introducta §. 8. vix melius conservari poterant, quam vocatis in Subsidium aliis. Non unaquaque videlicet familia eius erat potentia, ut iniquis aggressoribus manum filiorum, numerumque Servorum opponeret insignem, hinc aliorum adjutorio adaugendum erat robur. Supererat tamen aliquod adhuc inconveniens, quod longinquitas in subsidium vocati damno, repentina incurfione dato, presentem denegaret medelam. Aliud itaque medium arripiendum erat. Inibant scilicet homines Societatem, atque domicilia quam arctissime connectebant.*

* Ex hac Societatum origine, ordine naturali deducta, facile patet, quo jure ALBERTI *c. tr. P. 2. c. 14. §. 1.* statuerit, extituras etiam fuisse Republicas in Statu integritatis. Imperfectio enim hominum, securitatem aliorum turbantium, ansam Societati dedit: imperfectionem autem in Statu integritatis statui posse, non sanus dicit Orestes. Otium nobis in refutatione eiusdem fecerunt THOMASIVS *in Jurispr. div. P. I. c. 2. §. 37. seqq.* WERNHERUS *l. cit. Diff. VI. §. 16.* & PUFFENDORFFIUS *in Spicil. contro. c. 2. §. 9.*

§. 10.

Societates, ad obtinendam eo melius Securitatem, superiorem constituerunt. Homines suae consulturi securitati, Societatem inibant §. 9. quam studium perfectionis omnibus commune §. 4. non diu in eodem reliquit Statu. Quidam in bono Speciali enim, honoribus

scilicet, perfectionem præsumebant. §. 7. varia hinc media ad illum finem ducentia excogitabantur, partim aperta, partim clandestina. Aperta: robustos induendo Venatores,* atque familiam suam indies subjugatis adaugendo. Clandestina: Modestia,** affectata aliquando humilitate, imo liberalitate, aliorum sibi devinciendo animos, iisque jugum imperii leve ac necessarium repræsentando. Hanc persuasionem securæ Societates, sine Superiori securitatem conservari posse, dubitabant, hinc alicui imperium oblatum. Non dubitamus, primum imperium fuisse monarchicum*** cum vix eodem tempore plures de Majestate ad se trahenda consensisse, probabile sit.

* Talis Nimrod *Gen. X. 9.* coram Domino fuisse dicitur, cuius etiam Venatio *v. seq.* quodammodo his verbis explicatur: *Fuit autem principium regni eius Babylon.* Loquitur etiam de mediis apertis TACITUS *Ann. III.* in hunc modum: *Postquam ex æqualitas, & pro modestia ac pudore, ambitio & vis incedebat, provenere dominationes multosque apud populos æternum mansere.* add. *Tom. I. Obs. Hallens. obs. 19. §. 17. p. 302.* ubi de imperio per Cainitas introducto.

** Talis origo imperio tribuitur a JUSTINO *l. 1. hist. c. 1.* *Principio rerum, gentium, nationumque imperium penes Reges erat, quos ad fastigium huius Majestatis non ambitio popularis, sed spectata inter bonos moderatio provehebat.*

*** Idem vobiscum sentit DA. GRIEBNER *in princip. Jurispr. nat. L. II. c. 1. §. 5. n. 2.* quando ait: *Regna antiquiora esse probabile est ceteris imperiorum formis.* Nec aliud innuere videtur locus *Gen. X. 8.* *Nimrod cepit potens esse in terra,* ubi, cepisse, primum, Nimrodi solius mentio unicum fuisse denotat. add. *Justinus d. l.*

§. II.

Constituto Superiore Jus civile originem cepit. Post introducta dominia §. 8. atque initas Societates §. 9. optime securitati constitutione Superioris consuli posse, hominibus fuit persuasum. §. 10. Ab hoc requirebatur, ut conservaret Securitatem, cui fini obtinendo necessaria erant media. Horum primarium erat obedientia Superiori a Subjectis præstanda. In statu naturali ante Superiorem constitutum, homines æquales, neminique præter ipsam Rationem, omnium voluntatem determinantem §. 5. erant obnoxii. Eam sequebantur, eius fascibus omnes submittebant actiones. Cum autem ab externis pravorum insultibus hæc obedientia Rationi exhibita debiles liberare non posset familias, aliique eam ob causam imperium demandaretur, eo ipso quoque concedebatur potestas mandata patefaciendi, quibus voluntas Subjectorum ad commisionem vel omissionem actionis determinaretur. Ast pro uti voluntas olim nihil a ratione, nisi sub specie boni representatum, arripiebat, §. 5. ita & præsumtio ratione superioris aderat, illum id tantummodo præcepturum, quod rectum foret. Rectam esse actionem inde elucescit, quando consequentia testantur, illa perfectionem hominis vere fuisse promotam. Subjectis itaque, quibus cogitationes Superioris penetrare datum non erat, voluntas eiusdem promulgabatur, quod promulgatum ex eo, quia civibus factum erat, Jus vocabatur civile. Antequam vero huius definitionem exhibeamus, jus * prius in genere definiemus. Est illud omne id, quod Voluntatem hominis determinat ad actionem rectam.

* Variæ juris dantur acceptiones, quas prætermittimus, cum ex dictis luculenter patefcatur, sermonem nobis hoc loco esse de Jure,

quod aliis *legis* nomine audit. Possunt tamen reliqui istius vocis significatus legi apud GROTIUM *L. I. C. 1. §. 3. seqq.* nec non in *L. 11. §. 12. ff. de J. & J.*

§. 12.

Posito Jure, ponitur obligatio. Constituto Superiori §. 10. potestas Jus condendi concedebatur, quod Jus voluntatem Subjectorum determinabat ad actionem rectam. §. 11. Ast nullum sibi superior in determinatione Voluntatum polliceri poterat successum, nisi a parte Subjectorum quædam foret persuasio, actionem præceptam esse optimam, atque omissioni eiusdem inevitabile adhærere incommodum, quæ persuasio obligationis nomen inducebat, atque definitur, ipsa ad actionem rectam determinata Voluntas.

§. 13.

Denominatione Jus civile, tempore Jus naturale primas sibi vindicant partes. Constituto Superiore Jus civile originem cepit. §. 11. cui respondebat obligatio Subjectorum §. 12. relicta ab his determinatione voluntatis mandato Superioris, quod illo in locum velut Rationis substituto fieri oportebat. Sine Superiore homines viventes sequebantur naturam, atque ordinem servabant naturalem; requisito autem Superiore ad conservationem Securitatis, ordo civilis, & huic respondens Jus civile, introducebatur. In statu naturali juris nomine opus non erat, una enim methodo omnes actiones perpetrabantur: Civili itaque reservabatur statui illa denominatio, & juris civilis nomen hominibus demum. Jus naturale notum dedit, licet ipsum ante civile viguisset. Sed ipsæ utriusque Juris nos vocant definitiones. Jus naturale est: Ratio Voluntatem hominis determinans ad actionem rectam. * Jus civi-

civile: Voluntas Superioris declarata, Subjectorum Voluntatem ad actionem rectam determinans. **

* Aliam, multisque gradibus differentem definitionem suppeditat JUSTINIANUS Imp. pr. *Inst. de J. N. G. & civ.* quæ repetitur L. I. §. 3. ff. de J. & J. *Jus naturale est id, quod natura omnia animalia docuit.* Putat PUFFENDORFFIUS L. II. c. 3. §. 2. *ortam esse definitionem illam vel ex opinione de anima universi, vel ex alia huic affini de μετεμψυχωσει,* LUDOVICI autem in *declin. hist. J. N. §. 14. Fundamento Philosophiæ Stoicæ,* quod bruta etiam ratione gaudeant, nisi credit. Defensione eadem non indigna judicata est a nonnullis; sic peculiari Dissertatione ante aliquod temporis Spatium in hac Academia approbata fuit. Paucis, brevitati studentes, nos expediemus: Maxime evidens est nimirum confusio Juris Naturalis a TRIBONIANO, si navis, cum instinctu naturali facta, quod etiam Exempla allegata d. l. *conjunctionis maris cum femina, procreationis liberorum, eorumque educationis* evincunt. confer. DN. THOMASIIUS in *Fund. J. N. & G. l. 1. c. 5. §. 79.* HOPPIUS in *Comment. ad Instit. ad l. cit.* PHIL. MELANCHTON in *Epit. Phil. mor.* eadem sentit p. 97.

** Hanc definitionem eius credidimus esse perspicuitatis, ut ulteriori superfederimus demonstratione. Id tamen sicco nolimus præterire pede, male a ZEPPERO atque MACCOVIO in *tr. de LL. Mosaic.* requiri, ut jus civile secundum normam Legum Judaicarum formatum sit, quapropter etiam notantur ab OSTIANDRO in *Grot. L. I. c. 1. obs. u. th. 17.*

§. 14

Jus Naturæ est ratio * Voluntatem hominis ** determinans ad actionem rectam. Omne id, quo Voluntas hominis determinatur ad actionem rectam, jus vocatur. §. II. Homo secundum naturam agens rationis sequitur ductum. §. 5. quæ voluntatem determinat. §. eod. ratio itaque Jus erit, Determinatio vero illius cum sit naturalis,
Jus

Jus etiam erit naturale. Repræsentat ratio naturaliter bonum & verum & apparens. §. 6. Jus autem voluntatem ad actionem rectam determinat: §. II. Actio recta atque bonum verum coincidunt; ubi ergo ratio bonum verum repræsentat, atque ad id Voluntatem determinat, homo agit secundum Jus Naturæ, sin minus, peccat in idem.

* Nec olim hanc vocem loquentes de Jure Naturæ respuerunt Philosophi. Sic M. ANTONINUS *ad se ipsum* L. VII §. 9. Est Lex una, ratio nempe *animantium omnium intelligentium communis*; Sic CICERO L. 1. de LL. *Lex est ratio summa insita in natura, quæ jubet ea, quæ facienda sunt. & prohibet contraria.* add. L. 2. de LL.

** Rationem Hominibus, non brutis datam esse, multi ad unguem demonstrarunt, vid. loco omnium WOLFFIUS *in Met.* §. 869. ibique *loca alleg.* Nec tamen defuerunt alii, quibus contrarium tueri, brutisque rationem adferere placuit. Quidam enim brutorum Patroni ex ipso S. Fœdere aylum brutis quæsiere, quos refellit PUFFENDORFFIUS L. II. c. 3. §. 3. Imo RORARIUS in tantum suo indulsit genio, ut peculiari tractatu, *bruta melius ratione uti homine*, ostendere conaretur. Qui conatus tamen tanti non est effectus, ut Exemplis adductis, quæ maxima ex parte ex Autoribus non omni Exceptione majoribus, prouti etiam adnotavit RIBOVIUS *in notis*, consarcinavit, aliis asserti sui veritatem persua-deat. Haud inepte eundem cit. RIBOVIUS speciali, priori tractatui adnexa *Dissertatione historico-politica de anima Brutorum* egregie scripta strinxit. Integra controversia circa quæstionem: *An Jus Naturæ cadat in bruta*, a veritate huius Theos dependet. Rationes adversariorum cumulata illud sane extorquent pronunciatum Viro Eruditissimo Dn. GRIBNERO *in proleg. Jurispr. Nat. c. 3. §. 5. n. 2.* *Ex iis, quæ ratio suppeditat, argumentis, nec negari nec affirmari potest.* Longe aliter sentit WERNHERUS, qui in *Dissertatione de bruto Ex lege* quinq; rationibus bestias a jure N. excludit. Et has eidem rationes magis cordi fuisse credo, quam rationem illam THOMASIO, qui *ideo, quoniam bruta non opus habent,*

bent, homines vero ob stultitiam lege natura indigent, illis denegat Jus N. in Fund. J. N. & G. L. 1. c. 3. §. 1. not. † Nos cum WERNHERO facimus, brutis rationem denegantes. Eo tamen cum CARTESIO eiusque affectis non prolabimur, ut iis omnem non solum ratiocinandi, verum etiam sentiendi adimamus facultatem. confer. CLERICUS L. IV. Phys. c. 12. add. ANT. le GRAND Diff. de cognitionis & sensus carentia in brutis, qui hanc ob causam merito notantur a CLERICO d. l.

§. 15.

Jus Gentium non datur.* Homines considerantur vel in statu naturali, sive æqualitate, vel post introducta dominia & constitutum Superiorem, in statu civili. Illi statui Jus naturale, huic respondet civile. §. 13. Nul-
 lus hominum remanet, non includendus alterutri horum Statuum. Ipsæ Societates sine superiori spectatæ ad statum naturalem, cum illo, referuntur ad civilem. Alii Juri tamen, Gentium scilicet, patrocinaturi, statum etiam tertium Gentium fingebant, num jure id fecerint, videamus. Posita gente, ponitur forma imperii, quam Monarchicam, Aristocraticam, sive Democraticam nomines, nihil interest. Sufficit nobis, adesse Superiorem. Huius voluntas Subjectos determinans ad actionem rectam vocatur Jus civile §. 13. Quodcumque itaque sancitur a Superiore, quem in Democratiis ipsa gens exhibet, si sanctio illa concernat alium Superiorem, Juris erit naturalis; si vero Subjectos suos, Juris civilis; Subditos alius non nisi voluntas proprii Superioris stringit, quamdiu limites imperii non transgrediuntur: si transcendunt fines, eius voluntati, cuius adeunt territorium, subsunt. Peregrinis autem talibus ubi conceditur inviolabilitas, hæc reduci poterit ad meram Voluntatem Superioris, per consequens ad Jus civile. Præter Superiorem,
 C rem,

rem, Subjectos, atque peregrinos nullus superest in gente: Eorum actionibus autem Jus civile & naturale adaptatum; Jus ergo Gentium exulabit.

* Paradoxon hoc primo intuitu multis videbitur, quibus ab antiquitatis cultu recedere, religioni ducitur. Quamvis enim multis Juris Nat. Scriptoribus divisio Juris in naturale, Gentium & civile non arriserit, Jus G. ab iisdem tamen relatum fuit velut species ad naturale, prouti fecerunt HOBBIUS *de Cive* c. XIV. §. 5. PUFENDORFFIUS *L. II. C. 3. §. 22.* RYssel *de J. N. & G. c. 7. §. 15. & c. 27. §. 4. seqq.* THOMASIVS *in Jurispr. div. L. I. C. 2. §. 101. seq.* GERHARDI *in delin. J. N. L. 1. c. 8. §. 58.* Alii sane audaciores fuerunt. Sic Dn. GRIBNERUS *L. 3. c. 1. §. 3.,* Jus gentium partem Juris Naturæ nominavit. SCHARROCKIUS *de offic. sec. J. N. c. 10. no. 1. p. m. 448. A Jure Naturæ Jus Gentium nec quicquam differre pronunciarè* ausus est. Hos a nostra Sententia abesse non perspicio, colligo potius, eo redire sensum eorum quod ab aliis relata ad Jus Gentium, referri non solum possint, sed & debeant ad Jus naturæ. Hoc in antecessum monito, jam ad ipsos, Jus Gentium singulare statuentes nos convertamus. Inter eos sine dubio primum meretur locum Imp. JUSTINIANUS, qui Titulum in Institutis nobis reliquit *de Jure Naturæ, Gentium & civili*, in quo Jus Gentium a Jure Naturæ studiose distinguit. Verum quanta etiam sedulitate in dicto titulo differentiam inculcavit, eius tamen §. 11. *Inst. de R. D.* obliviscitur, dicens: *Quarundam rerum Dominium nanciscimur Jure naturali, quod, sicuti diximus, appellatur Jus Gentium.* add. §. 1. 4. & 5. *Inst. d. tit.* Huic contradictioni operam laturi Commentatores, distinguunt inter Jus Naturæ *primarium* atque *secundarium*, illud Jus naturæ stricte sic dictum, hoc appellant Jus Gentium. v. VOETIUS *ad Inst. & HOPPIUS in Comment. ad d. l.* Sed objicio: Si Jus Nat. est Jus gentium *primarium*, quomodo extendi poterit ad animalia quæcunque, prouti factum *pr. Inst. de J. N. G. & civ.* Non spero, bruta quoque Gentibus accensitum iri. Regeris: Unius positio, non est alterius exclusio. Respondeo: Hæc regula non valet, si speciatim alicuius & determinate quasi mentio fiat, velut in Jure primario vocis:

cis: *Gentium*. Et quid respondebis ; si eandem regulam ad Jus Gentium secundarium, illi bruta adnumerans, applicem. Satis cordate Dn. HOPPIUS *c. l.* ait: *Distinctio hac, licet a multis et recentioribus improbetur, retineri tamen potest ad explicandos varios Juris textus, in quibus promiscue fere Juris N. & Gent. vocabula occurrunt.* Idem, acsi dixisset: Ne antinomix reperiantur in Jure, opus est hac divisione. Sed ipsa forsitan Juris Gentium exempla, eius nobis ostendent valorem. Producit Imp. *Bella, captivitates, servitutes, atque contractus §. 2. Inst. d. t. conf. L. 4. & 5. ff. de J. & J.* Nemo saniorum in dubium vocabit, captivitates atque servitutes bellorum effectum esse & consequens. Hinc tantummodo ostendendum erit, bella Juri naturali non esse contraria. Ipsi lubentes concedimus, contrariari bellum quoad injuste gerentem Juri Nat., hoc enim actionem rectam poscit. §. 14. eo tamen casu bellum, uti vocant, offensivum, non defensivum Juri naturali adversaretur. Quamvis pro ratione causæ justæ bellum etiam offensivum justum, ac secundum Jus naturale institutum esse queat. *Ab utraque autem parte justum bellum dici non posse, bene observat GROTIUS L. II. c. 23. §. 13.* Sed ad rem nos accingamus. *L. 3. ff. eod. propulsatio vis atque injuriæ accensetur Juri Gentium, quod, bellis eo relatis, eadem enim utriusque fere est natura, non poterat non fieri.* Hanc primum injusta Juris Gentium possessione turbabimus. Observamus in brutis, ea vim corporibus intentam quocunque modo arcere, cuius probatione quotidiana nos liberat experientia. Illa itaque propulsatio aut referenda erit ad Jus Naturæ, aut bruta gaudebunt Jure Naturæ. Posterius nullo modo concedetur, cum Juris naturalis diversitas a Jure Gentium collocetur in eo, quod *illud animalibus omnibus, hoc solis hominibus commune sit. L. 1. §. fin. ff. eod.* Ergo prius concedendum erit. Propulsationis autem naturam bellum sequitur, cum in eo tantum differat, quod ibi singuli hic plures congregati occurrant, proinde accensetur Juri Naturæ. Nolumus hic prolixiores esse, cum ipse GROTIUS *l. 1. c. 2. §. 1. 2. 3. rationibus, historia atque consensu gentium* satis evidenter ostenderit, *bello Jus Nat. non repugnare.* add. PUFFENDORFFIUS *L. VIII. c. 6. §. 2.* THOMASIIUS *in Jurispr. div. L. I. c. 1. §. 105.* GRIBNER *L. III. c. 8. §. 1.*

atque *ibi citati*. Imo quis tam peregrinus est in Studio Juris naturalis, ut ignoret bellum omnium contra omnes Hobbianum, quod *statui naturali naturaliter adherere* asserit Hobbius c. 1. §. 13. De contractibus monemus, illos, ubi ratione, ad Jus Nat. ubi vero voluntate Superioris introducti fuerint, ad Jus civile referendos esse. Ast nondum omnem movimus lapidem; Accedunt alii classicum canentes, quorum Duces videmus ZENTGRAVIUM, ALBERTI atque GROTIUM. Tela vibrant. Excipienda sunt. Jus gentium singulare deducunt ex *pacto gentium*, non expresso, id enim non fanus credit Orestes, verum *tacito* atque *presumpto*. v. ZENTGRAVIUS art. VII. §. 3. *seqq.* & ALBERTI P. II. c. 18. §. 4. 6. Si quæras: Quasnam subintelligant gentes, cum diversitas moralitatis actionum inter gentes, secundum *not. ad §. 4.* omnium consensum, atque pactum universale non admittat? Illico respondent: *Moratiores*. conf. ZENTGRAVIUS Art. VIII. §. 3. & ALBERTI l. cit. Quæ igitur *moratiores* illæ gentes erunt? En nodum Gordianum, cuius solutio solis huius doctrinæ propugnatoribus relicta est. His lynces oculorum ingenii acumine vincere datum est, cum alii, talpis se similes esse, profiteantur. Audi PUFENDORFFIUM, cuius locum, certamen gentium circa mores illustrantem, integrum adjicere, operæ duxi pretium. *Quæ gens, ait L. II. C. 3. §. 7. cui aliqua se ipsam conservandi ratio constat, ultro sese barbaram agnoscat? Aut quæ tantum sibi tribuet, ut ad suos mores reliquas omnes exigi putet; quæ ab istis discrepaverit, eam barbaram declaret? Quondam graculorum arrogantia reliquos omnes, tanquam barbaros despiciebat. In eum fastum dein Romani succedebant. Hodie pauci quidam populi Europæ id nobis sumimus, ut cultura morum reliquis superiores nos feramus. Ast dantur ex adverso populi, qui sese nobis longe preferunt. Jam dudum a Chinesibus Europæis unus duntaxat oculus relictus, cæteri cæcitatatis damnati; Nec desunt, qui literas, quibus nos excollendis tantam operam impendimus, cavillantur, velut subsidium nostræ hebetudinis; cum quorundam aliorum ingenia citra cultum literarum naturali bonitate enitescant. Neque semper literæ bonos mores fortiuntur comites. Sed & quædam Nationes otioso apparatus inanium aut superfluarum rerum vehementer sibi placent,*
despe-

despectis iis, quibus simplicior vita degitur. Atqui saepe apud hos quam illos major morum innocentia. Hæc Puffendorffius add. THOMASIVS in *Fund. J. N. & G. l. i. c. 5. §. 71. seqq.* Concludere possumus ex dictis, num *moratiores* gentes determinari queant. GROTIUS equidem *l. 3. c. 4. §. 19.* eas nominat *meliores*, & §. 16. *Gentes Europæas, & si quæ ad Europæ melioris cultum accedunt.* Verum, cum nemo non *benignus sui judex* sit, pronuntiante SENECA *L. II. de benef.* & ipsa hominum testante natura, omnes se accedere credent ad cultum illum melioris Europæ, & Jus Gentium ex pacto inter moratiores deducendum vacillabit. Vacillanti subvenit GROTIUS aliud medium cognoscendi proponens *L. II. c. 18. no. 4. judicia scilicet Sapientum ac conjecturas.* An nodum solverit, dubitamus, magis adhuc implicuisse nobis videtur. Ibi gentes, hic omnes atque singuli judicium sibi vindicabunt & sapientiam, imo rem acu tetigisse sibi persuadebunt. Quid conjecturis hic dandum sit, aliis relinquimus, præsertim cum *Exempla Juris gentium* trahi possint ad Jus naturale. Vires adversariorum redintegrare conatur HENNIGES *ad Grotium l. i. c. 1. §. 14.* novum adferens argumentum. Deduci posse putat Jus Gentium *ab ipsa indole civitatum, earumque structura, a relativa earum conditione, & a mutuo, eoque indissolubili, quo colligantur nexu.* conf. WERNHERUS *Diff. 3. §. 5.* Verum nec hæc axioma nostrum destruit deductio. Nil enim vetat, quo minus actiones Gentium ad Jus referantur naturale, imo nostram potius thesin ex naturali illo nexu probare possemus, cum naturalis ille civitatum nexus non aliquas tantum, sed omnes gentes tangat; Jus autem Gentium ad moratiores tantum spectare asserunt. Pauca adhuc asseruisse non pigebit: Nimirum si Jus Gentium trahitur non ad omnes Gentes, sed ad aliquas, sequitur, olim confusa fuisse Jus civile Romanum, & J. G. Iis enim temporibus cum Imp. se *orbis Dominum* nominabat, multæ Gentes Juri civili Romano subjacebant, inter quas sine dubio nexus aderat civitatum.

§. 16.

Actiones humanæ habent aliquod Principium.

C 3

pium.* Effectum testari de causa notissimum. Quamplurimæ autem reperiuntur causæ, quas respectu aliarum causarum velut effectus intueri oportet. Ipsa tamen natura regressum in infinitum abhorret, hinc in aliqua tandem causa, adhibita illa cautela, quod eandem non extra naturam effectus prorsus queramus, subsistendum erit, quæ causa vocatur principium. Definitur illud, quod sit: Causa prima ad quam omnes effectus proprii reduci, & ex qua deduci possunt.* Actiones humanæ effectus sunt, quapropter effectuum etiam sequentur naturam, & in illis principium statui poterit.

* Negleximus divisionem in principia essendi atque cognoscendi, fatius ducentes, relinqui eandem Metaphysicis atque Scholasticis. Multos etiam Juris N. Doctores eam neglecturos fuisse, non dubitamus, nisi illa adhibita paucis in refellendo Principio Juris Nat. Voluntate scil. DEI, sese expedire potuissent. Nobis in refutatione illius alia incedere via placuit.

§. 17.

Principium debet esse unum.* Omnes effectus deduci possunt ad causam primam, quæ vocatur principium. §. 16. Plures autem causas primas statuere, contradictorium est, pluralitas enim naturæ primi adversatur. Imo tales causæ plures, effectus erunt causæ unius, ad quam ratio possibilis. Postquam relationem tandem in prima acquiescimus.

* Peccant in hoc principii attributum, nonnulla Juris Nat. principia assumentes. Sic RUDDEUS *Philos. pract. P. II. C. 4. S. 1. §. 26. 27. 28.* tria: *Deum cole, temperanter, & socialiter vive:* Totidem MÜLDENERUS *Disp. de Juris Nat. definitione &*
fun-

fundamento : Deum cole , philantiam exerce, & Societatem cole ;
 Hebræi Septem præcepta Noachica. v. SELDENUS de J. N. &
 G. juxta discipl. Hebr. l. i. c. 10. totidem numero principia, quæ
 vocat *immortalia* SCHARROCKIUS c. II. no. 12. p. m. 132.
 PH. MELANCHTON in *Epit. Phil. mor.* p. 77. & 97. nec non GEO.
 CALIXTUS in *Theol. mor. de LL. Decalogum* ; Gratianus *legem*
 & *Evangelium. Diss. i.* statuunt. Sola unitas horum principio-
 rum obstaret veritati. Verum magis eorundem nuditas apparebit
 illi, cui ad sequentia attributa, velut ad lydium lapidem ea applicare,
 placuerit. His jure adnumeramus eos, qui, non opus esse, statuunt,
 ut unum constituatur principium. Sic KULPISIUS in *Colleg. Grot.*
Ex. 1. Th. 5. plura principia, eademque simul diversa genuina esse
 posse censet: Et PAGENSTECHER in *Syll. Dissert. Diss. 1.*
p. 27. nullam rationem deponere putat, cur principium cognos-
 cendi, unicum esse debeat. Quam serio rem egerit, videre est ex
 sequentibus, dum p. 30. nihilominus principium unum, Amorem
 ponit. Ipse etiam Dn. KULPISIUS prius dictis tantum non fudit
 ut Th. 7. non assumeret, *custodiam socialitatis.*

§. 18.

Principium debet esse adæquatum. * Ad-
 æquatum dicitur, quando nec adduntur nec omittuntur
 effectus. Non omitti debent, cum omnes effectus ad cau-
 sam primam reducti principium constituent §. 16. Verum
 nec adjectio in principio ferri potest, effectus enim requi-
 rebantur proprii. Sin autem effectus alieni causam illam
 primam etiam agnoscunt, priores effectus non erunt pro-
 prii, proinde nec ista causa principium.

* In hunc offensionis impingunt lapidem *custodiam Socialita-
 tis* pro principio venditantes. Glaciem in eo aliis fregerunt GRO-
 TIUS *proleg. §. 8.* & PUFFENDORFFIUS *L. II. c. 3. §. 15.*
 ubi principium illud assertum invenies. Ex eo officia erga DEUM, &
 nosmet

nosmet ipsos, non nisi per indirectum deduci possunt, quod nec diffitetur ipse PUFFENDORFFIUS *de O. H. & C. l. 1. c. 3. §. ult.* Cognovit idem THOMASIIUS *in Fundam. J. N. & G. L. 1. c. 6. §. 19.* qui ea propter novum etiam assumit principium, licet, *antea se non infelici Minerva propugnasse Socialitatem*, dicat *l. cit.* Opportunum hic nobis visum est, tangere consuetudinem Virorum, quorum fama limina ædium suarum transgressa, & qui errorum immunes videri volunt. Hi tantum abest, ut a Thesi semel recepta vel latum recedant unguem, ut ima potius misceant summis. Socialitati mordicus adhærentes, officia erga DEUM speciali doctrinæ, Theologiæ sc. naturali vel morali reservabant, officia vero erga se ipsum plane negabant. v. PUFFENDORFFIUS *de J. N. & G. L. II. c. 4. §. 19.* THOMASIIUS *in Jurispr. div. L. 1. c. 4. §. 75.* Cum eos non fugeret, illa officia ex principio socialitatis deduci non posse. Cum hoc principio non sine fundamento facere putat Dn. LEIBNITIUS *in denen monatbl. Auszügen M. Jul. Ann. 1700. no. 4., Benevolentiam CUMBERLANDII*, (quam reperies in *disquis. de Legibus Nat. C. 1. §. 4.*) atque *mutuum metum HOBBI* (qui petitur ex *c. 1. tr. de Cive §. 2.*) Dubitamus, hic quod mutuus metus HOBBIIO velut principium Juris Nat. tribui possit, negamus etiam adseruisse eundem *Socialitatem*, prouti putat STRIMESIUS *in Epicrisi p. 70.* Verum nec approbamus dicta a Dn. GRIBNERO *in proleg. c. 4. §. 6. n. 1. Probabile esse, Hobbium de unico aliquo principio haud fuisse sollicitum.* Contrarium enim edocti sumus ex HOBBIIO *c. 1. §. 7. & c. 4. §. 1. 2.* ubi satis evidenter *rectam rationem* statuit. *Socialitati* non immerito jungere mihi videor *Amicitiam* ventilatam a B. RIDIGERO *in Philos. pragm. L. II. Sect. I. c. 2. §. 511. & 512.* cui sine dubio hoc principium pronunciatum illud extorsit *d. tr. c. 1. §. 502. officia erga se ipsum nulla dari.* Imo *charitatem* ZENTGRAVII *in tr. de orig. verit. & immutab. rectit. Jur. nat.* atque *Amorem* PAGENSTECHERI *in Syll. Diss. p. 30.* addere quid vetat, cum ipse ZENTGRAVIUS *in Orig. J. N. p. 93.* huic se Societati jungat. Quilibet sine labore colliget, nexum principiorum dictorum supponere etiam nexum errorum, atque minus illa esse adæquata. Nec adæquatum etiam præsumi potest principium apud illos, quibus arridet definitio Stoica
Juris

Juris Nat. *pr. Inst. de J. N. G. & civ.* cum actiones brutorum reducendæ essent ad illud principium, conf. quoad hanc definitionem *not. ad §. 13. & ad §. 14.*

§. 19.

Principium oportet esse evidens. * Ad evidentiam requiritur, ut omnibus, rudibus pariter ac doctis pateat. Causa prima respondet naturæ effectuum, eorumque naturam non penitus deserit. Effectus vero deducuntur ad illam causam, & hoc constituit principium. §. 16. Effectus producere absque aliqua cognitione causæ non possumus, cum causa tam arcte unita sit cum effectibus, & hi ex ea ortum nanciscantur. Principium itaque evidens non potest non esse, ut a quovis effectus reduci possint ad causam primam.

* Male Ergo Scholastici *perseverantiam actionum*, cuius debilitatem v. *in not. ad §. 4.* principium Juris N. suppeditant. Et minus recte THOMASIVS *cit. l.* hanc assumit propositionem: *Facienda sunt ea, quæ vitam hominis reddunt, & maxime diuturnam, & felicissimam; & contra vitanda, quæ contrarium effectum exhibent.* Duo hic occurrunt præcepta *prohibitivum* scil. & *præceptivum*, quapropter primum jamjam attributum non reperiri, dici posset. Et licet excusari queat hoc modo, si asseratur: uni præcepto inhærere aliud, præstitisset tamen, si alterutrum etiam fuisset exhibitum. Ratione evidentiae non adeo facilem expectabit veniam. Jus enim Nat. refertur ad homines omnes, quod ipse vi definitionis, datæ *in Jurispr. div. L. I. c. 2. §. 97.* concedat necesse est: Hominiibus accensentur infantes, in quos per consequens etiam cadet Jus Nat. Hoc cognoscitur per principium, quod, ne excludantur infantes, iis inesse oportet. At enimvero *consideratio diuturnæ & felicissimæ vitæ* vix in homine, fama acris judicii celebri, reperietur, quid dicam in infante, in quo vix per potentiam evidentia eiusmodi propositionis præsumi potest. Ut taceam, media illa, quibus vita maxime diuturna & felicissima evadat, cimmeriis obvoluta esse tenebris,

D

bris,

bris, & homines hac ratione non aliquoties, sed quovis momento in Jus Nat. peccaturos esse, actionesque eorundem secundum normam Juris Naturæ institui non posse. Nec assumi poterit, ob deficientem evidentiam, principium Dn. WOLFFII in *phil. mor.* §. 12. *Id age, quod te & alios perfectiores reddit, omitte, quod te & alios reddit imperfectiores.* Non negamus, omnes homines perfectioni studere, sed quidnam est illud reddens hominem perfectiorem? Hic latet obscurum, quod nullatenus explicari poterit. Evidentiæ repugnat *Voluntas Dei* suppeditata a Dn. H. COCCEJO in *Diss. de unico, vero, & adequato Principio J. N.* §. 13. quæ extat in *Tom. II. junctim editarum no. 18.* Sibi eandem in Editione secunda, cui titulus: *Tractatus Juris Gentium* HENR. Filius Dn. SAM. COCCEJUS *P. 1. & 2. in præfat.* satis modeste vindicat, quamvis non diffiteatur illud Principium a Dn. Parente singulari & novo modo expositum fuisse. Vestigia eorum premere placuit Dn. WILLENBERGIO Præceptorum nunquam non devenerando in *Sicil. Jur. Gent. Prud. l. 1. c. 1. qu. 11.* Ut taceam, hoc principium transgredi naturam effectuum, ipsa *Voluntas Dei*, non omnibus etiam patet. Aut enim sermo hic est de vero DEO, aut de falsis gentilium Diis. Si prius, quod statuitur *ll. alleg.* quivis largietur, non omnes eam nosse; Principium autem neminem fugere debet, cum ipsum Jus Naturæ sit universale. Si vero posterius, iniusta referentur ad Jus Nat. cum illa inculcentur ab idolis. Prolixius disputat contra hoc principium PROELEUS in *Diss. de Orig. divers. J. N. Princip. §. 61. seqq.* Principia, STRIMESII in *orig. moral. Diss. 3. §. 11. p. 105.* *Suum cuique tribue;* ac VELTHEMII ad *Grot. l. 1. c. 1. qu. 4. p. 258.* *Honesta fac,* jam impugnata sunt ex capite evidentix a THOMASIO *Jurispr. div. l. 1. c. 4. §. 15.* *Status Integritatis* adfertus ab ALBERTI *P. 1. c. 1. §. 14.* repugnat quoque Evidentiæ; notitia enim ficti aurei Seculi ac Saturniorum temporum Ethnicis cognitionem Status integritatis nondum adjudicabit.

§. 20.

Principium debet esse indemonstrabile.*
Effectus in constitutione principii reducuntur ad causam pri-

primam. §. 16. Prima vero illa dici non poterit, cuius alia adhuc supereft causa. Accedit, quod omnes effectus concurrere oporteat in causa prima, ubi vero alia data causa indicari potest causa, non omnes effectus adhibitos esse, patet. Si demonstrationem ordimur a principio, vocatur illa a priori. Prior vero nondum talis causa erit, hinc nec demonstratio a priori, quæ instituitur a causa ultima, & indemonstrabili.

* Summo cum applausu Principium B. KORTII, Præceptoris in Philosophicis etiam post fata colendi, *Delectationem* nimirum, non Epicuream (hanc male audire, non Epicurus, quod ostenderunt SENECA lib. 1. de beata vita, GASSENDUS l. 3. de vita & moribus Epicuri. c. 1. WENDELINUS in Phil. mor. L. 2. c. 3. §. 12. seqq. alique, verum eius auditores κακόζηλοι in causa fuerunt) sed *innoxiam*, cum iusto scilicet, honesto atque decoro iunctam, olim arripiebamus. Eius tamen edocti exemplo, qui multum recedens ab opinione B. RIDIGERT, non præceptorem, sed veritatem in philosophicis respiciendam esse, demonstravit, illud jam relinquimus principium, cum deprehenderimus, ipsum minime ferre obrusam attributi quarti, sive non esse indemonstrabile. Alia enim causa delectationem innoxiam producens adest, quam in sequentibus nostrum suppeditabit principium. Quoad reliqua principia monemus, omnia fere in hunc allidere scopulum, cum ex alio fonte velut rivuli promanent.

§. 21.

Præter Principii attributa, præced. 4. §§is memorata, non plura, non pauciora dantur. Attributum dicitur prædicatum rei, fluens ex eius natura. Hanc itaque totam exhaustam oportet, ut evitentur devia. Tota vero exhauritur, omnibus rei enumeratis prædicatis. De enumeratione plenissima constat, si nec plura nec pau-

ciora admitti queant prædicata. Non admittuntur plura * in principio attributa, præter supposita, totam enim naturam principii hæc exhauriunt, quod patet ex definitione Principii, & demonstratione attributorum, nec non applicatione principiorum falsorum. §§. *antec.* & *not.* Nec sufficerent pauciora. Demas enim aliquod attributum, impediens sine dubio cognitionem naturæ Principii. Si *primum*: contradictionem aliquando non evitabis. §. 17. Si *secundum*: vel addes, vel detrahes aliquid naturæ principii. §. 18. Si *tertium*: latebit natura eiusdem. §. 19. Si *quartum*: in causa una, licet non ultima, acquiesces. §. 20.

* Ab aliis tamen prolata reperies alia e. g. ut Principium sit verum, universale atque domesticum. Sed termini variant tantummodo, priora duo enim nostro secundo, ultimum tertio respondet. Non omnia nostra attributa vero ab aliis adhibita fuisse, hæc potissimum causa, quod principium eorum, his quatuor applicatum attributis, e principiorum numero sponte cecidisset.

§. 22

Datur aliquod Principium Juris Naturæ.*

Jus N. cum fit ratio, voluntatem determinans ad actionem rectam §. 14. versatur circa actiones humanas. Actiones humanæ ad aliquod redigi possunt principium, sequuntur enim naturam effectuum. §. 16. Redigi ergo poterit etiam Jus Naturæ ad illud. Si vero redigi potest, dabitur etiam principium, alias non redigi posset.

* Unanimis circa hoc axioma consensus superfluum illud reddidisset, nisi peculiaris *Dissertatio* præsentis anno in *Academia Fredericiana* habita in manus venisset nostras, cuius AUCTOR πρώτον ψευδὸς circa Principium Juris Naturæ ostendere voluit. Sed voluit saltem. Licet enim *felici*, ut credit, *casu*, circa suppositum illud, de Principio J. N., in quo alios omnes unguiculos contrivisse jocatur, *ipsi fuerit subortum dubium*, πρώτον ψευδὸς tamen illud

lud ficulneis ostendit, vel si mavis, aliis persuadere conatur argumentis. Primum est: *Non dari propositionem generalem in Mathefi, quam principiis adfirmat nisi firmissimis, cur itaque requiratur in J. N.* Oppono illud Mathematicorum: Totum maius est sua parte, Mathefeos esse principium. Hoc prius destruendum erit ab eodem. Vix autem illum in destructione, *explicationis Theoriæ & Praxeos in promptu excogitata difficultas* adjuvare poterit. Pergit nihilominus in audacia, statuendo; *nullam dari disciplinam, sive theoreticam, sive practicam, cuius ambitus redactus esset ad propositionem quandam generalem.* Operæ pretium fore duximus, monere in antecessum, hanc propositionem generalem coincidere cum principio nostro: Et licet non omnes propositionem aliquam generalem adhibuerint, sed causam, quam credidere primam; Autor tamen Dissertationis utramque conflat: rubrum enim atque nigrum *falsum suppositum circa principium* crepant. Responfionem proniori jam fluere alveo patet. Ignorat scilicet Adversarius Physicam, cum effectus in ea a plurimis reducuntur ad Elementa. Ignorat Logicam, cuius principium, aliis Sensio, aliis Idea, nec rudimentis Philosophiæ imbutum fugit. Sibi nimium fidens secundum profert argumentum, dicens: *Investigationem eiusmodi generalis propositionis, laborem esse affectatum atque frustraneum.* Quæris: Cui labor ille sit frustraneus? Resp. Primo huius Dissertationis Autori. Huic enim *primo feliciter dubium istud subnatum est.* (In manus nostras jam veniunt LEYSERI *Meditationes ad Pand.* qui Vol. I. *Spec. 3 th. 3. p. 25.* primum idem dubium non sibi vindicat, sed, *ad eorum, duntaxat asserit, sententiam se accedere, qui nullum J. N. Principium primum esse dicunt.*) Felicem illum! cui labore illo herculeo superfedere datum est. Nollem tamen ipsum dubii originem *extremo labori, quo plurimos J. N. Scriptores vidit perplexos, tribuisse, cum malæ occasionem præbeat præsumptioni.* *Frustraneus labor* ipsi videtur ex hoc fundamento: *quoniam etiam sine propositione generali nihil roboris Scientiæ juris naturalis decedit.* Quod erat demonstrandum. Suppeditatur igitur ratio: *Quia omnium reliquarum Scientiarum demonstrationis nervo nihil decedit, licet non deducantur ex unica solum propositione.* Huius falsitatem indigitavimus in antecedentibus, ubi de principio Physices, Logices atque Mathefeos quædam

incidenter monuimus. Necessitas vero principii Juris naturalis ex eo patet, quod actionum, illi velut lydio alicui lapidi admotarum, uno obtutu cognosci queat iustitia vel iniustitia. Argumentorum levitas ea cumulare jubet, hinc tertium profertur: *Esse viam illam ambigiosam, cum multa ambages, prius ad inveniendam propositionem generalem, & postea ad demonstranda ex eadem officia, requirantur, longe faciliorem esse methodum simplicem.* Relinquimus ipsi suam *methodi simplicitatem*, nos autem ambages non deterruerunt suppositæ, cum tales esse non deprehenderimus. Quicumque enim juris naturalis scientiæ perlustrat viscera, huic principium absque fudore in oculos quasi incurret; & posito, non concessio, initium huius laboris esse difficile, nonne fructus colligimus largissimos, cum egregio ordine officiorum rectitudinem deducere licet. *Laboris arduitate* Autor quavis fere inculcat lineola, imo ipsam definitionem extremum ipsi visum fuisse laborem, credimus, cum nusquam aliqua appareat. Sed quartum nos vocat argumentum haustum ex fonte Metaphysico, *ex impossibilitate* nimirum *in concreto.* Ut alios quisquiliis hisce liberemus Scholasticis, apertius erit loquendum. Mens Autoris hæc est. *Non omnes conclusiones Juris natura cognite sunt; Ergo minus recte ponitur principium, ad quod omnes effectus deduci queant, cum hi in genere non vero in specie pateant.* Audis Philosophum. Eadem ratione concluderem. Non omnia visibilia in specie scimus, Ergo minus recte, oculum visibilia percipere posse, ponimus. Si in abstracto possibile est, generalis ille conceptus postmodum possibilitatem in concreto suppeditabit. Quid? quod principium adæquatum esse. §. 18. atque omnes Effectus ad causam primam deduci oporteat. Suarum itaque partium erit suppeditare Effectum non reducibilem (barbara barbaris opponimus) ad causam nostram primam. Verum, ita comparatum est, ut pluri-
mi, *inter quorum persuasionem & ipsam rei demonstrationem ingens deprehenditur hiatus,* inani quadam distinctiuncula oculos mentis fallere enitantur. Distinctiones sane in tantum ignorantia præbent asyllum, ut de multis sufficiat dixisse: Protulerunt distinctionem. Facile nobis tædium, ex prosequenda argumentorum horum inanium di-quisitione obortum, condonabitur. Aliis enim tantummodo verbis, nil novi in medium adducens laborem hunc exaggerat,

eun-

eundemq; *minus tutum, cerebrinum, exigui usus, præjudicio autoritatis subnixum & inadequatum* nominat. Argumenta probantia prioris furfuris sunt, quæ etiam tyroni Juris Naturalis refutare non *extremus, non herculeus, non ambagiosus* fuerit labor. Nimum refutationi dubii huius immaturi fumus immorati; nostrum nos jam vocat Principium.

§. 23.

RATIO Principium est Juris Naturæ. Jus Naturæ versatur circa actiones humanas, quod patet ex definitione §. 14. actiones ad certum redigi possunt principium. §. 16. quod principium vocatur causa prima. ib. Homines, internos quosdam motus, rationem scilicet atque voluntatem actiones antecedere, sentiunt. §. 1. Hi motus eius sunt successus, ut ratio determinet voluntatem §. 5. causa itaque prima actionum, & principium Juris Naturæ est Ratio. *

* Principium hoc eo lubentiores amplectimur, cum tantum abfit, ut revelatio nobis repugnet, ut ex illa luculentam potius petamus confirmationem. Notissimus PAULI locus est *ad Rom. II. 15.* in quo *opus legis cordibus gentium inscriptum* dicitur. Nemo, nisi contra clarissima textus verba pronuntiare velit, negabit, PAULUM hic loqui de lege Naturæ. In hoc duntaxat cardo rei vertitur, quid intelligendum sit per *inscriptionem cordibus factam*? Ipsam *Rationem humanam* ab Apostolo intelligi, brevibus evincemus. Primo dicitur *v. 14. Gentes sibi sunt lex.* Gentes vero secundum rationem actiones instituunt, cum Ratio eorundem voluntatem determinet naturaliter. §. 5. Ratio Gentibus inest, & ita sibi Lex sunt. Secundo: Animæ Sedes olim in corde constituebatur. Hinc cogitationes illi inesse, atque ex eo prodire multa loca S. Codicis innuunt. Sic CHRISTUS ait *Matth. IX. 4. Quid cogitatis mala in cordibus vestris.* & *XV. 19. de corde exeunt cogitationes mala.* add. *Psal. XXXIII. 11. Esth. VI. 6. Dan. II. 30. Ec.* ipsa Sapiencia cordi tribuitur *Deut. XXIX. 4. 3. Reg. X. 24.* Ubi anima, ibi ratio: illa enim ratione sese

fese exerit. §. 2. Evidentissimum itaque est, non posse non intelligi rationem per inscriptum in cordibus.

§. 24.

RATIO est principium unum. Principium est causa prima §. 16. huius attributum est, ut sit una §. 17. unitas itaque in principio Juris Nat. necessaria. Hoc in *ratione* consistit. §. 23. Eam principium unum esse, ipse vocis ostendit usus. Non negamus diversam esse rationem hominum; aliis enim verum, aliis autem apparens ab eadem repræsentatur bonum. §. 6. negamus tamen hanc diversitatem obstare unitati, cum acquiescendum nobis sit utrobique, circa originem actionum occupatis, in Ratione.

§. 25.

RATIO est principium adæquatum.* Hoc attributum infert, ut omnes effectus, non plures, nec pauciores, deducantur ex causa prima. §. 18. Omnes actiones, circa quas versatur Jus Naturæ, antecedit voluntas, quæ determinatur a ratione: hinc omnes actiones deducuntur ex Ratione, ac nullæ excipiuntur. Suppedita vero, si lubet, aliquid præter actiones, ut plures effectus constitui queant.

* CONRINGIUS in Epistola ad *Boyneburgium* exarata, quam v. apud THOMASIIUM in *histor. J. N. p. 176.* scribit: *Principium Rationis esse nimis forte generale, convenire scilicet omni omnino certæ Scientiæ.* Sed respondemus: Negari equidem non posse, Rationem in omnibus omnino certis scientiis adhiberi, falsum vero esse, quod effectus earundem ad Rationem velut principium quoddam nimis generale reduci possint. AUTOR *dubiorum Juris N. c. 2. §. 11.* putat, *ita* si scil. Ratio assumatur pro Principio, *Jus G. & Jus civile non discriminari, quoniam etiam ratione constituuntur.* Respondemus: Jus Gentium non dari, demonstravimus §. 15. Jus civile vero constituitur a Voluntate Principis. §. 13. non a cuiusvis Ratione.

§. 26.

RATIO est principium evidens.* Principii
ter-

tertium attributum erat evidentia. §. 19. Hæc nostro quoque applicanda erit principio. Internos ante actionem motus quilibet apprehendit homo §. 1. quilibet etiam semet observans ante voluntatis determinationem, actionem ab utraque parte perpensam cognoscit, cum alia Ratione bona a malis discerni non possent, & ratio tamen semper bonum repræsentet §. 4. Nemo ergo nescit, se Rationem habere, illaque a brutis distingui. Humanitatem inde allegantes homines, etiam non ultra plebem sapientes, asserunt: *Bin ich doch kein Hund.* Actionis rectitudo constituit Jus Nat. §. 14. Consequentia vero actionis luculentissime in oculos incurrunt, ut Ratio illa sine labore, sine obscuritate dignoscere queat. Vides ergo, quomodo RATIO principium sit evidens.

* Ex hoc potissimum attributo impugnatur a THOMASIO in *Jurispr. div. L. 1. c. 4. §. 7. seqq.* & GERHARDI in *del. J. N. l. 1. c. 9. §. 54.* Ratio, sed quod non negligendum est, *Recta.* Eius opponunt obscuritatem, cum *eandem definire maxima sit difficultatis, ac alii potentias instas, alii cognitionis activitatem, alii eam hominis partem, quæ a brutis illum distinguit, per Rationem intelligant.* v. ll. all. *Hoc etiam inconveniens metuunt, quod quilibet Rationem sit allegaturus.* In genere respondere possumus: Hanc objectionem nos non tangere, cum minime crepemus *rationem rectam.* Quod autem actionem attinet rectam, illa cuivis ostendi poterit a ratione judicante ex consequentibus. Nec si in specie argumenta eorum indagemus, illa nos ferient. Definitionem enim rationis suppedi-tavimus §. 4. Si vero adlegatur ab omnibus, principii potius exinde evinci poterit evidentia, cum rudibus pariter ac doctis pateat. Utinam omnes allegare etiam possent actiones rectas, nullum tunc peccatum in Jus Nat. reperiretur. Sed quot actionibus hominis promoveatur perfectio, multa millena Exempla actionum injustarum æternæ fere mandant oblivioni.

§. 27.

RATIO est principium indemonstrabile.
Hoc vocatur, quod in regressu nullam agnoscit causam prio-
E rem

rem §. 20. Ratio ultimum est, quod in demonstratione nobis obvenit. Pone actionem; hæc primam capit originem a ratione, uti jam toties inculcatum. Imo homines de actione interrogati, nulla amplius suppetente causa, respondent: *Ich habe es mir selbst befohlen.* In ratione illi subsistunt: hæc allegata, omnibus satis se fecisse credunt. Post allegationem rationis extra naturam hominis tibi progrediendum erit, quod tamen pugnat cum definitione principii §. 16. Sed concessa etiam transiitione ad Voluntatem DEI, pergendum erit in *ἀνθρώπων ποταμῶν*, ac tum Ratio nobis Divina occurret.

§. 28.

Jus Naturæ assumpto RATIONIS Principio est immutabile.* Omnes actiones humanæ, quibus nititur Jus Naturæ, reducuntur ad Rationem. §. 23. velut ad principium unum §. 24. adæquatum. §. 25. evidens. §. 26. & indemonstrabile §. 27. Ratio rectitudinem actionum adhibitis earundem consequentiis ostendit §. 14. Consequentias itaque tollas, ipsam naturam evertas, Rationem, hominemque adeo ex homine excerpas necesse est, si illo prius constituto nexu Jus tamen Naturæ mutatum velis.

* Non defuerunt adversarii mutabilitatem Juris N. adserentes, Rhetorfortus, Szydlovius, alique, quos v. apud WENDELINUM in *Philos. mor. L. 1. c. 34. §. 36.* In his refutandis ZENTGRAVIUS in *Orig. ver. & immut. rect. J. N.* & OSIANDER in *typo Legis Nat.* defudarunt. Immutatur Jus N. sive in totum, sive quoad partem tantum, si alicui dispensatio circa actum Juris Naturalis conceditur. Argumenta dispensationem inveniunt ex S. deprompta sunt Fœdere, quæ aliquatenus inspicere operæ duximus pretium. Proferunt 1) *Sacrificium Isaaci*, 2) *Furtum*, sic vocant, *Israelitarum*. 3) *extirpationem gentium Cananærum*. 4) *Polygamiam a DEO concessam*. Primum petitur ex *Gen. XXII. 2.* ubi DEUS, Abrahami tentaturus obedientiam, aiebat: *Tolles filium tuum, quem diligis, & offeres eum in holocaustum.* Taceo typum, illo sacrificio denotandum; hoc potius urgeo, quomodo dispensatio hic concipi

cipi queat, cum illud finem non attigerit. *Angelus enim Domini de celo clamavit, dicens Abrahamo: Non extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quicquam; cui etiam mandato obtemperavit Abrahamus, arietemque obtulit holocaustum. v. 12. 13.* In Illo argumento male furtum imputatur Israelitis. Hic non approbare possumus ratiocinium GROTII *Lib. 1. c. 1. §. 10. Si Deus res alicuius auferri precipiat, non licitum fiet furtum, sed non erit furtum, quod vitæ & rerum supremo Domino auctore fit; Tanto enim Viro vix dignum nobis videtur.* Alia via incedemus. Jure meritoque Israelitæ aurea atque argentea Ægyptiorum vasa sibi vindicare poterant. 1) enim mercedem Ægyptii debebant Israelitis, qui cogebantur ad servitia. *Exod. I. 13.* cum prius illis terra Gessen tradita fuisset *Gen. XLVII. 6.* mercedem vero ullam Israelitis datam fuisse, nusquam occurrit. 2) *Israel cum omnibus abiit in Ægyptum Gen. XLVI. 1.* nulatenus hic dubitandum est, quin Ægyptii, Israelitas iniuste sibi subjicientes, eos quoque rebus suis defraudaverint. 2) Judicem adire nullum poterant; præter enim, quod ex coactione, atque iniusta bonorum contrectatione animum judicis cognoscerent, accedebat etiam priori injustitiæ *mandatum injustissimum de occidenda prole. Exod. I. 16. 22.* Nemo sane his ponderatis circumstantiis dispensationem circa Jus Naturæ factam statuet hoc casu. Illo enim æquivalens in locum rerum amotarum etiam invito Domino eripere non prohibemur. Sed quomodo Illitium refellemus. Mutuus metus Hobbii, atque exinde resultans bellum omnium contra omnes, paucis nos expediret. Quomodo Ratio? Nec hæc opem suam nobis detrectabit. Ostendit ex revelatione, (revelationem ex revelatione enim explicare par est) 1) *terram Canaan fuisse Israelitarum secundum promissionem Dei multoties repetitam. Gen. XII. 7. XVI. 15. 17. XV. 18. & c.* 2) *Gentes Cananæas aditu Israelitas arcuisse. Num. XIV. 45. XXI. 23. 33. Jos. VIII. 14. IX. 2. XI. 5.* 3) *Cananæos superstites Israelitis ad idololatriam, scortationem aliaque peccata ansam dedisse. Num. XXV. 1. 2. Jud. II. 12. III. 6. & c.* 4) *Completas fuisse iniquitates Gentium Cananæarum, Gen. XV. 16. & ob impietates suas illas deletas. Lev. XVIII. 28. 29. Deut. IX. 4. 5.* Ratio suum occupare, hostem prohibentem etiam cum internecione tollere, occasionem mali quocunque modo præcidere, atque improbos desperatæ correctionis excidere dicti-

dictitat. Quartum argumentum fere nullum est. Cum enim a Viris Eruditis luculenter sit demonstratum, Polygamiam non repugnare Juri Naturæ; hinc eius prius injustitia demonstranda, antequam objectioni dispensationis locus dari possit.

§. 29.

Suppeditato Principio RATIONIS, non exulat obligatio.* Posito Jure, ponitur obligatio §. 12. Obligatio est ipsa ad rectam actionem determinata voluntas. §. Eod. Rectum elucescit ex eo, si perfectio hominis fuerit promota. §. II. Ast omnes homines perfectioni student. §. 4. Non possunt ergo non rectum eligere, hinc adest determinata voluntas. Quantum vero recto jamjam accedant homines, vel ex illo patet, quod voluntas humana nihil arripiat, nisi repræsentatum fuerit ut bonum. §. 5. Studium sane perfectionis obligationem aliquam infert.

* Non a vero nos multum aberraturos, credimus, si adseramus PUFFENDORFFIUM Rationi principii locum ex hoc denegasse fundamento, quod nulla hic statui possit obligatio. Ipsum audiamus loquentem in *Epistola ad Boyneburgium*: *Ille modus non admodum facilis est solutu, quomodo ex mero rationis nostræ dictamine ita possimus obligari, ut contrarium nobis sit illicitum.* apud THOMASIIUM in *Hist. J. N. pag. 163.* Modum illum non adeo fuisse difficilem, ostendimus. Hinc Colophonem labori nostro imponentes, officii erga DEUM memores, huic grates persolvimus humillimas pro præstito clementer nobis Auxilio, atque eundem rogamus, ut illo Moderante omnes nostras actiones exoptatus sequatur

F I N I S.

Fc 2641
S

ULB Halle
006 906 567 3

24

AXIOMATA PHILOSOPHICA,

QUIBUS

R A T I O,

PRINCIPIUM JURIS
NATURÆ

UNUM, ADÆQUATUM, EVIDENS,
ET INDEMONSTRABILE

P. 1.

SISTITUR

AB

ANDREA SCH

DANTISCANO

M. ANTONINUS ad se ipsum

*Ratione præditus es? Sum. Cur ergo
enim si, quod suum est, fecerit, ecc
requiras?*

LIPSIAE,

LITERIS BREITKOPF

M DCC XXXI

Fc 2641

KENFRIED
UNIVERS.
ZVHALIE

